

Az idő és az anyag

Csurka Eszter munkáiról

*Az állott tócsa idejében van idő,
hogy követ vágj belé, s hártyája fölhasadjon.*
Petri György: Zátony

A Brunelleschi és Masaccio által megalkotott szerkesztett perspektivikus képet kikezdi az idő. Nem abban az értelemben, hogy az itáliai mesterek művei ne állnák ki a történelem próbáját és ne lennének maradandó mesterművek, hanem a szó mediális értelmében. A világra nyitott ablakként felfogott mű képes leképezni a teret, de nem képes megmutatni a világ időbeliségét, azaz a mozgás dimenzióját. Természetesen a problémával már a quattrocentóban is tisztában voltak, és annak érdekében, hogy a kép történetet tudjon elmesélni (azaz időbelivé váljon), a korábbi művészetből ismert technikát alkalmazták, a kronotoposzt; egy szereplő többször is megjelenhet a képen, és az eltérő helyszín eltérő időpontot jelent. A megoldás aztán kikopott az általánosan elfogadott eszköztárból (nem kis részben az akadémiai szabályok hatására), hogy aztán egy váratlan helyen, az olasz futurizmusban térjen vissza, még ha megváltozott alakban is. Giacomo Balla *A pórázon sétáltatott kutya dinamizmusa* című képén már nem az egész alak, hanem csak egyes végtagok jelennek meg több helyen. A tacsó lábai, farka, a póráz és a sétáltató nő lábai a mozgásfázisoknak megfelelő minden kiemelt helyzetben megjelennek, és ezzel képesek az időbeliség és a mozgás illúzióját kelteni.

Balla műve Muybridge fényképtanulmányai alapján készült. Az azóta eltelt több mint száz évben a fényképezés alapjaiban változott meg, nem egyszerűen fejlődött a technika, hanem megjelent a digitális fotográfia, amely önálló médiumként is értékelhető. Vajon ez a változás lehetőséget teremtett arra, hogy a festészet is új technikákat alkalmazzon a mozgás ábrázolására?

Csurka Eszter festményein az alakok nem egyszerűen elmosódtak, hanem azokat a fényképeket idézik, amelyeken az egyik szereplő bemozdult, és ez nyomot hagyott az elkészült képen. Megnyúlnak a testek, kivehetetlenné, de mégis sajátosan kifejezővé torzulnak az arcok. Muybridge absztrakt, a mozgásfolyamatokat végtelen hurokba összekötő képei helyett ezek egyirányú mozdulatok leképezései. A szereplők összebújnak, vagy éppen elfordulnak egymástól, a rövid sűrű történetek lenyomatai Francis Bacon festményeihez hasonlóan deformálják az alakokat.

Ugyanígy az idő a témája a szobroknak is. A vízben megszilárduló viasz magán viseli a hűtőközeg mozgásából és a tartó kézből származó deformációkat. Ez lesz az alapja a veszejtéses eljárással készült bronzszobroknak, így az absztrakt formák saját anyagiságuk történetét mesélik el, lecsupaszítva mutatva meg a képzőművészet és az idő viszonyát.

Gárdonyi László

